

Az építész és a megbízó szerepe az építészeti tervezés folyamatában

BME Doktori Iskola – 2015 – kutatási témavázlat

Az építészeti tervezés két meghatározó szereplője: a **megrendelő és az építész**. Az építési folyamat többi szereplője a vizsgálat szempontjából másodlagos.

Kutatásomban a kialakult állapotokat szeretném bemutatni és rendszerezni, hogy aztán javaslatot adhassak alternatív működési mechanizmusok feltérképezésére/beindítására. Célom az építészeti minőség emelése a lehető legnagyobb spektrumra vetítve.

Az **építész** szerepét a beruházás típusa, volumene, társadalmi beágyazottsága szerint az alábbi csoportokra oszthatjuk:

1. Építész nélküli építés (Építési engedélyt nem igénylő beruházások)
2. Építész meglétét igénylő építés (Építési engedélyt igénylő kis léptékű beruházások, általában egy-két építész részvételével)
3. Építész folyamatos jelenlétét igénylő építés (Építési engedélyt és folyamatos tervezői jelenlétet igénylő beruházások, általában építészcsoport(ok) részvételével)

A **megrendelők** körét a beruházás típusa, volumene, társadalmi beágyazottsága szerint az alábbi csoportokra oszthatjuk:

1. Magánberuházás
2. Cégberuházás
3. Kisebb közösségek beruházása
4. Nagyobb közösségek beruházása

A két fél csoportosításának szuperponálásából két dimenziós mátrix jön létre, melyet az alábbi ábrán szemléltetek:

Például	Építész nélküli építés	Építész meglétét igénylő építés	Építész jelenlétét igénylő építés
Magánberuházás	Kerti pavilon	Családi ház	Kastély, kúria
Cégberuházás	Rendezvénysátor	Telephely	Cégek központ / Presztizsberuházás
Kisebb közösségek	Piac	Faluház	Közösségi tervezés
Nagyobb közösségek	nincs	Emléktábla	MOME átépítés

A kutatás előrehaladtával a fenti mátrixot háromdimenziósként kezelném. Az egyes témák, mint például: társadalmi felelősségvállalás, személyesség, közízlés, karakteralakítás (stb..) a mátrix „Z” tengelyén kapnak helyet.

Egyik-másik mátrixpontra ráközelítve a kutatás nyomán következtetések/tézisek/megoldások definiálása a cél.

Az **építész nélküli építés** az építész kizárásával hoz létre olyan építményeket, melyek a köz számára bár nem bírnak nagy jelentőséggel, mégis jelen vannak; koordinátlanságuk okán gyakran silány minőségűek. Ezen változtatni kell (és lehet!). Egy olyan rendszer kidolgozása szükséges, mely az egyedi igényekre univerzális jó megoldásokkal válaszol.

Az **építész meglétét igénylő építések közül a magánberuházások** problémaköre: a jelenleg túldimenzionált engedélyezési procedúra és a definiálatlan megrendelő-építész viszony miatt építészeti minőség ezen a téren ritkán keletkezik. Ez bántó, ha arra gondolunk, hogy ez a rubrika a magyarországi építkezések nagy százalékát teszi ki. Gondolatomban szerint ezen javítani szükséges (és lehetséges); egy olyan rendszerrel, mely ez esetben a megrendelőt (és esetleg az építészt) csupán meglévő eszközkészletből engedi **választani**.

Az **építész jelenlétét igénylő beruházások** általában kellő igényesség, vagy jogszabályi előírás miatt (pl. pályázatok) magukban hordozzák az építészeti minőség létrehozásának lehetőségét. Ezen kategóriát jelenleg nem áll szándékomban mélyebben kutatni (Természetesen itt is vannak hibák, kivétnevelők, érdeklődésem azonban nem erre vezet.).

Oktatás

A jelenlegi építész képzés többnyire nélkülözi a megrendelővel való viszony modellezését, a kapcsolat kezelésére történő felkészítést. Ha a magunk számára definiálható az építész szerepe a különböző élethelyzetekre lebontva, akkor a viszonyrendszer sajátosságai könnyebben oktathatóvá válnak. Persze a fő cél az lenne, hogy a diákok „megrendelői” nem csupán azok modellezése, hanem valós megbízók legyenek.

Az oktatás a felállított mátrix harmadik dimenziójaként értelmezve segítséget adhat az építészképzés újszerű értelmezésére, mely felkészít a valós megrendelői igényekre, valós megrendelők bevonásával.

Beke András

konzulens: Balázs Mihály DLA